

Voorontwerp van wet

Wijziging van de Algemene Ouderdomswet teneinde in verband met de verhoging van de leeftijd waarop op grond van de Algemene Ouderdomswet recht op ouderdomspensioen ontstaat in die wet de mogelijkheid op te nemen om op verzoek van de pensioengerechtigde het ouderdomspensioen één of twee jaar eerder te laten ingaan (Wet mogelijkheid vervroeging ingangsdatum ouderdomspensioen)

Artikel I. Wijziging van de Algemene Ouderdomswet

De Algemene Ouderdomswet wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 13 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Voor de persoon wiens ouderdomspensioen op grond van een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, één, respectievelijk twee jaar eerder ingaat, wordt, in afwijking van het eerste lid, onder a, de aldaar bedoelde korting niet toegepast over de periode gelegen tussen de datum van ingang van zijn ouderdomspensioen en de datum van ingang van zijn pensioengerechtigde leeftijd.

B

In paragraaf 1 van hoofdstuk III wordt na artikel 13a een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 13b

1. Indien het ouderdomspensioen op grond van een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, één, respectievelijk twee jaar eerder ingaat wordt op het bruto-ouderdomspensioen, vastgesteld op grond van de artikelen 9, 9a en 13, eerste lid, een actuariële korting toegepast.
2. De actuariële korting strekt tot compensatie van de kosten van het één, respectievelijk twee jaar eerder laten ingaan van het ouderdomspensioen.
3. De actuariële korting wordt uitgedrukt in een percentage van het ouderdomspensioen. Dit percentage wordt rekenkundig afgerond op een veelvoud van eenhonderdste.
4. De vaststelling van de actuariële korting geschiedt bij ministeriële regeling volgens een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen methodiek.

C

Na artikel 16 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 16a

1. In afwijking van artikel 16 gaat het ouderdomspensioen op verzoek van de belanghebbende in op de eerste dag van de maand waarin de belanghebbende de leeftijd van 65 of 66 jaar bereikt. Het verzoek wordt ingediend uiterlijk twee maanden voor de beoogde ingangsdatum van het ouderdomspensioen en niet eerder dan zes maanden voor die datum.

2. Een verzoek als bedoeld in het eerste lid wordt alleen ingewilligd indien de verzoeker:
  - a. gedurende ten minste 42 jaren werkzaam is geweest, waarvan in ieder geval de laatste vijf jaren onafgebroken tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar;
  - b. kan aantonen dat hij met ingang van de eerste dag van de maand waarin het ouderdomspensioen eerder ingaat per maand een structureel netto inkomen in verband met arbeid, met inbegrip van het eerder ingaande ouderdomspensioen, heeft dat hoger is dan 74% van het netto-minimumloon per maand, met inbegrip van de netto-minimumvakantiebijslag.
3. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdeel a, wordt de verzoeker als werkzaam aangemerkt, indien hij kan aantonen per kalenderjaar:
  - a. over ten minste 1225 uren loon als bedoeld in hoofdstuk 3 van de Wet financiering sociale verzekeringen te hebben ontvangen, dan wel;
  - b. anders dan in loondienst ten minste 1225 uren werkzaamheden te hebben verricht, dan wel;
  - c. een combinatie van uren als bedoeld onder a en b te hebben, dat ten minste 1225 bedraagt;en een inkomen uit arbeid te hebben genoten van ten minste twaalf maal het bruto-minimumloon per maand.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat een verzoeker aan het derde lid voldoet ook indien hij gedurende bepaalde perioden een inkomen uit arbeid heeft genoten van minder dan twaalf maal het bruto-minimumloon per maand. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het tweede en derde lid.

Artikel 16b

1. Een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, wordt niet ingewilligd als de verzoeker in de periode vanaf de beoogde ingangsdatum van het ouderdomspensioen tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd recht heeft op een arbeidskorting als bedoeld in artikel 8.11 Wet inkomstenbelasting 2001.
2. Indien verzoeker, nadat het verzoek is ingewilligd, niettemin in enig jaar arbeid heeft verricht die recht geeft op een arbeidskorting, wordt het ouderdomspensioen in het daarop volgende jaar gekort met eenzelfde bedrag in maandelijks gelijke delen.

D

Aan artikel 18 wordt een lid toegevoegd, luidende:

7. Indien artikel 13b van toepassing is wordt de actuariële korting, bedoeld in artikel 13b, eerste lid, ook op de overlijdensuitkering toegepast.

E

In artikel 32 wordt "de artikelen 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26 en 49" vervangen door: de artikelen 13b, 16a, 18, 19, 20, 23, 24, 26 en 49.

F

Aan artikel 33b wordt een lid toegevoegd, luidende:

7. In afwijking van het eerste lid heeft degene wiens ouderdomspensioen op grond van een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, één, respectievelijk twee jaar eerder ingaat, tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd geen recht op een tegemoetkoming.

G

In artikel 51 wordt “de aanvraag” telkens vervangen door: de aanvraag of het verzoek.

H

In paragraaf 2 van hoofdstuk VIII wordt na artikel 64b een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 64c

1. In afwijking van artikel 16a, tweede lid, onderdeel a, wordt een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, tevens ingewilligd als het een verzoeker betreft die voldoet aan de inkomenseis, bedoeld in artikel 16a, tweede lid, onderdeel b, en die de leeftijd van 65 jaar bereikt:

a. in 2020 en die tussen 2005 en het jaar waarin de leeftijd van 65 jaar wordt bereikt onafgebroken werkzaam is geweest tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 jaar;

b. in de periode van 2021 tot en met 2024 en die tussen 2005 en het jaar waarin de leeftijd van 65 jaar wordt bereikt gedurende ten minste alle jaren minus één jaar werkzaam is geweest tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 jaar waarvan ten minste vijf jaren onafgebroken tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 jaar;

c. in de periode van 2025 tot en met 2040 en die tussen 2005 en het jaar waarin de leeftijd van 65 of 66 jaar wordt bereikt gedurende ten minste alle jaren minus één jaar werkzaam is geweest tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar waarvan ten minste vijf jaren onafgebroken tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar;

d. in de periode van 2041 tot en met 2048 en die tussen 2005 en het jaar waarin de leeftijd van 65 of 66 jaar wordt bereikt gedurende ten minste alle jaren minus twee jaar werkzaam is geweest waarvan ten minste vijf jaren onafgebroken tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar.

2. Voor de toepassing van het eerste lid is artikel 16a, derde lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel II. Wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001

De Wet inkomstenbelasting 2001 wordt met ingang van 1 januari 2017 als volgt gewijzigd:

A

In artikel 8.2 wordt na onderdeel c een onderdeel ingevoegd, luidende:
d. de aanvullende arbeidskorting (artikel 8.13);.

B

Na artikel 8.12 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.13 Aanvullende arbeidskorting

1. De aanvullende arbeidskorting geldt voor de belastingplichtige die een arbeidsinkomen heeft dat meer bedraagt dan € 8859 of in aanmerking komt voor de zelfstandigenaftrek, en bij het begin van het kalenderjaar de leeftijd van 62 jaar heeft bereikt maar nog niet de leeftijd van 65 jaar.
2. De aanvullende arbeidskorting bedraagt € 400 of als dat lager is, 3,668 % van het arbeidsinkomen voor zover dat bij de belastingplichtige meer bedraagt dan € 8859, en verminderd met 10% van het arbeidsinkomen voor zover dat meer bedraagt dan € 26577, maar niet tot minder dan nihil.

C

In artikel 10.1 wordt "8.11, tweede lid, tweede volzin, onderdeel a, alsmede het derde lid, 8.14a" vervangen door " 8.11, tweede lid, tweede volzin, onderdeel a, alsmede het derde lid, 8.13, eerste lid, 8.14a". Voorts wordt "en de in artikel 8.11, tweede lid, tweede volzin, onderdelen b en c en artikel 8.12, zevende lid, laatstvermelde bedragen" vervangen door: , de in artikel 8.11, tweede lid, tweede volzin, onderdelen b en c, en artikel 8.12, zevende lid, laatstvermelde bedragen, en de in artikel 8.13, tweede lid, als eerste, als tweede en als derde vermelde bedragen.

D

Na artikel 10.7 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10.7bis Bijstelling aanvullende arbeidskorting ouderen met lagere inkomens

1. Bij het begin van het kalenderjaar worden de in artikel 8.13, tweede lid, vermelde percentages en het in artikel 8.13, tweede lid, laatstvermelde bedrag bij ministeriële regeling vervangen door andere percentages en een ander bedrag.
2. Het in artikel 8.13, tweede lid, eerstvermelde percentage wordt berekend door het in artikel 8.13, tweede lid, als derde vermelde bedrag, na toepassing van artikel 10.1 te delen door het verschil van:
  - a. het volgens het vierde lid berekende bedrag, en
  - b. het in artikel 8.13, tweede lid, als tweede vermelde bedrag, na toepassing van artikel 10.1.
3. Het in artikel 8.13, tweede lid, laatstvermelde bedrag, wordt gesteld op 150% van het twaalfvoud van het in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag bedoelde bedrag.
4. De volgens het tweede en derde lid berekende percentages worden rekenkundig afgerond op drie decimalen.

Artikel III. Wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964

De Wet op de loonbelasting 1964 wordt met ingang van 1 januari 2017 als volgt gewijzigd:

A

In artikel 21c wordt na onderdeel b een onderdeel ingevoegd, luidende:
ba. de aanvullende arbeidskorting (artikel 22abis);

B

Na artikel 22a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 22abis

1. De aanvullende arbeidskorting geldt voor de werknemer die een loon uit tegenwoordige arbeid heeft dat meer bedraagt dan € 8859, en bij het begin van het kalenderjaar de leeftijd van 62 jaar heeft bereikt maar nog niet de leeftijd van 65 jaar.
2. De aanvullende arbeidskorting bedraagt € 400 of als dat lager is, 3,668% van het loon uit tegenwoordige arbeid voor zover dat bij de werknemer meer bedraagt dan € 8859, en verminderd met 10% van dat loon voor zover dat meer bedraagt dan €26577, maar niet tot minder dan nihil.

C

In artikel 22d wordt "22a, 22aa" vervangen door "22a, 22abis, 22aa" en wordt "8.11, 8.16a" vervangen door: 8.11, 8.13, 8.16a.

Artikel IV. Overgangsbepaling artikel 8.13 Wet inkomstenbelasting 2001 en artikel 22abis Wet op de loonbelasting 1964

1. De in artikel II, onderdeel B, vermelde bedragen en percentages worden in de jaren 2011 tot en met 2016 met overeenkomstige toepassing van de artikelen 10.1 en 10.7bis van de Wet inkomstenbelasting 2001, zoals deze na de in artikel II, onderdelen C en D, opgenomen wijzigingen komen te luiden, bij het begin van het kalenderjaar bij ministeriële regeling gewijzigd.
2. De in artikel III, onderdeel B, vermelde bedragen en percentages worden in de jaren 2011 tot en met 2016 bij het begin van het kalenderjaar bij ministeriële regeling gewijzigd in de bedragen en percentages die krachtens het eerste lid worden vastgesteld als gevolg van de wijziging van de in artikel II, onderdeel B, vermelde bedragen en percentages.

Artikel V. Inwerkingtredingsbepaling

Deze wet treedt in werking op het tijdstip waarop de Wet van **PM** tot wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964 in verband met verhoging van de leeftijd waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat (Stb. **PM**) in werking treedt.

Artikel VI. Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Wet mogelijkheid vervroeging ingangsdatum ouderdomspensioen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Flexibilisering AOW bij 65 en 66 jaar
3. Commentaren n.a.v. het wetsvoorstel
4. Financiële gevolgen

1. Inleiding

De leeftijd waarop men recht krijgt op een ouderdomspensioen op grond van de Algemene Ouderdomswet (AOW) wordt in twee stappen verhoogd van 65 naar 67 jaar. In 2020 gaat de AOW-leeftijd van 65 naar 66 jaar. In 2025 vervolgens naar 67 jaar. Ter ondersteuning van deze verhoging van de AOW-leeftijd is in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964 in verband met verhoging van de leeftijd waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat (wetsvoorstel verhoging AOW-leeftijd) een pakket flankerende maatregelen aangekondigd (Kamerstukken II 2009/10, 32 247, nr. 3). Deze flankerende maatregelen zien op de positie van mensen die lang hebben gewerkt, de arbeidsmarktpositie van ouderen en de positie van mensen met een zwaar beroep. Voor deze mensen worden aanvullende maatregelen genomen wanneer de AOW-leeftijd verhoogd wordt.

Het voorliggende wetsvoorstel voorziet in de invoering van de mogelijkheid om het AOW-pensioen eerder dan de leeftijd van 67 jaar te laten ingaan voor mensen die lang en substantieel hebben gewerkt. Hiertoe vindt aanpassing van de AOW plaats. Een andere flankerende maatregel betreft de invoering van een overbruggingsuitkering voor oudere werklozen van 65 en 66 jaar. Deze nieuwe uitkering zal in een apart wetsvoorstel aan bod komen. Verder zal de invoering van een duurzaam inzetbaarheidsbeleid dat langer en gezond doorwerken tot 67 jaar stimuleert, in een apart wetsvoorstel aan de orde komen.

Inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is evenals het wetsvoorstel overbruggingsuitkering en het wetsvoorstel duurzame inzetbaarheid in de arbeid voorzien met ingang van dezelfde datum als het wetsvoorstel verhoging AOW-leeftijd. Daarbij zal de mogelijkheid om de AOW eerder te laten ingaan en de overbruggingsuitkering voor oudere werklozen eerst na 1 januari 2020 van betekenis zijn. Deze maatregelen hangen immers samen met de verhoging van de AOW-leeftijd, waarbij de eerste verhoging in 2020 plaatsvindt.

De Minister en Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) hebben op 11 november 2009 een brief aan de Tweede Kamer gezonden waarin zij desgevraagd de relatie aanstippen tussen het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet in verband met opname van de mogelijkheid om op verzoek van de pensioengerechtigde het ouderdomspensioen geheel of ten dele

op een later tijdstip te laten ingaan (wetsvoorstel flexibilisering AOW)¹ en het kabinetsvoornemen om de AOW-leeftijd te verhogen. Deze brief zet uiteen dat de mogelijkheid om het AOW-pensioen later dan de spilleeftijd te laten ingaan, automatisch zal meeschuiven met de verhoging van de AOW-leeftijd.

In het vervolg van het algemeen deel van deze memorie van toelichting wordt de invoering van de mogelijkheid om het AOW-pensioen eerder dan de leeftijd van 67 jaar te laten ingaan verder uitgewerkt. Hoofdstuk 2 gaat in op de vormgeving en de voorwaarden van deze maatregel. Hoofdstuk 3 beschrijft de commentaren naar aanleiding van dit wetsvoorstel. De financiële gevolgen van het wetsvoorstel volgen in hoofdstuk 4.

2. Flexibilisering AOW op 65 of 66 jaar

Er zullen mensen zijn die lang gewerkt hebben, omdat zij vroeg met werken zijn begonnen. Voor deze groep wil de regering onder voorwaarden een uitzondering maken op de hoofdregel van AOW-pensioen bij 67 jaar. Deze mensen kunnen alsnog het AOW-pensioen op 65- of 66-jarige leeftijd laten ingaan. Ook pensioenfondsen kunnen de mogelijkheid aanbieden om aanvullend pensioen vervroegd op te nemen. Met voorliggend wetsvoorstel beoogt de regering een regeling in te voeren die qua aantrekkelijkheid vergelijkbaar is met wat pensioenfondsen aanbieden.

Uitgangspunt bij het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen zal zijn dat iemand werkt tot zijn 65e of 66e jaar. Verder moet men 42 jaar gewerkt hebben en daarbij jaarlijks minimaal het wettelijk minimumloon hebben verdiend. De mogelijkheid van het eerder in laten gaan van het AOW-pensioen staat open voor werknemers en zelfstandigen, waaronder zelfstandigen zonder personeel. De regering houdt zo rekening met het advies van de Raad van State bij het wetsvoorstel verhoging AOW-leeftijd². Ook komt de regering met het openstellen voor zelfstandigen van de mogelijkheid om het AOW-pensioen op 65 of 66 jaar te laten ingaan, tegemoet aan de gewijzigde motie Rutte (Kamerstukken II, 2008/09, 32 163, nr. 2). Deze motie roept op om zelfstandigen en werknemers gelijkwaardig te behandelen.

Flexibilisering van de AOW onder de AOW-gerechtigde leeftijd van 67 jaar is alleen toegankelijk voor actieven. Zij kunnen de keuze maken om eerder dan op 67-jarige leeftijd te stoppen met werken. Voor alle anderen is 67 jaar de AOW-gerechtigde leeftijd.

De AOW biedt een basispensioen waar iedereen bij het bereiken van de spilleeftijd onder gelijke voorwaarden recht op heeft. Dit AOW-pensioen is onafhankelijk van inkomen, vermogen of gewerkte jaren. Hierdoor is de AOW te karakteriseren als een volksverzekering.

De regering is, anders dan de Raad van State in zijn evengenoemde advies bij het wetsvoorstel verhoging AOW-leeftijd, van mening dat de koppeling van de mogelijkheid om het AOW-pensioen eerder te laten ingaan aan het arbeidsverleden, niets aan dit uitgangspunt verandert. Immers, de hoogte van het AOW-pensioen op 67-jarige leeftijd blijft het ijkpunt voor het eerder laten

---

¹ Kamerstukken II 2008/09, 31 774, nr. 1.

² Kamerstukken II 2009/2010, 32 247, nr. 4, pg. 14.

ingaan van de AOW. Dat betekent dat iemand die zijn AOW-pensioen eerder laat ingaan, in beginsel over de gehele levensloop net zoveel aan AOW-pensioen ontvangt als bij 67 jaar. De AOW blijft hierdoor het karakter van een volksverzekering behouden.

Mensen die van de mogelijkheid tot het vervroegen van de ingangsdatum van het AOW-pensioen gebruik willen maken, zullen moeten aantonen dat zij over structureel voldoende aanvullend inkomen in verband met arbeid beschikken. Vermogen wordt bij deze toets niet meegenomen, omdat dit niet behoort tot het structurele inkomen in verband met arbeid. Mensen die 42 jaren hebben gewerkt, zullen meestal een substantieel aanvullend pensioen hebben opgebouwd. De regering wil hiermee voorkomen dat mensen, als gevolg van het eerder ingaan van het AOW-pensioen, een beroep op de Wet werk en bijstand (WWB) moeten doen omdat zij onder het sociaal minimum belanden. Verder geldt als voorwaarde dat het AOW-pensioen niet eerder kan ingaan als er recht bestaat op arbeidskorting. De reden hiervoor is dat het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen alleen is voorbehouden aan mensen die lang en substantieel hebben gewerkt en ervoor kiezen volledig te stoppen met werken.

Mensen die het AOW-pensioen op 65 of 66 jaar laten ingaan, krijgen een lager AOW-pensioen. Zij ontvangen in beginsel over de levensloop dan evenveel AOW-pensioen als bij 67 jaar. Overigens zal de tegemoetkoming die men bovenop het AOW-pensioen ontvangt, niet eerder ingaan dan met ingang van de AOW-gerechtigde leeftijd (67 jaar). De AOW-tegemoetkoming loopt dan in de pas met de fiscale ouderenkorting die men vanaf 67 jaar ontvangt.

De Raad van State heeft in zijn advies aangegeven dat de voorwaarden voor de bedoelde flexibilisering uitvoeringstechnisch de verzameling van gegevens vereist die zal leiden tot de nodige complicaties en bewerkelijkheid. Dit doet afbreuk aan de eenvoud van uitvoering, als één van de karakteristieken van het stelsel van de AOW. De regering is met de Raad van State van mening dat de eenvoud in de uitvoering bewaakt moet worden. In de uitwerking van de flexibilisering van de AOW is er daarom voor gekozen om de benodigde gegevens zo veel mogelijk aan te laten sluiten bij al bestaande registraties. Op deze manier zal een extra uitvraag van informatie bij burgers zoveel mogelijk beperkt worden. Verder dient bedacht te worden dat flexibilisering van de AOW beneden de spilleeftijd een uitzondering is op de hoofdregel van AOW-pensioen bij 67 jaar.

2.1. Verrichten van langjarige substantiële arbeid

Een van de voorwaarden om het AOW-pensioen eerder te kunnen laten ingaan is dat men werkt tot aan het moment dat het AOW-pensioen eerder dan 67 jaar ingaat. Hiervan is sprake als iemand tenminste 42 jaren werkzaam is geweest. Het moet hier wel gaan om substantiële arbeid. In de brief van 16 oktober 2009 (Kamerstukken II, 2008/09, 32 163, nr. 2) is aangegeven dat onder substantiële arbeid verstaan moet worden dat men tenminste 3 dagen in de week heeft gewerkt. Met dit wetsvoorstel is nadere uitwerking gegeven aan de term substantiële arbeid. Dat komt neer op 1225 uren per jaar. Voor wat betreft zelfstandigen is aansluiting gezocht bij een al bestaand criterium (urencriterium zelfstandigenaftrek).

Om in aanmerking te komen voor de zelfstandigenaftrek moet men in een jaar minimaal 1225 uren werkzaamheden hebben verricht als zelfstandige. Bij de introductie van deze norm in 1984 is daarvoor gekozen omdat men eraan hechtte dat de zelfstandige, die in aanmerking wil komen voor deze aftrek, ten minste hoofdzakelijk in beslag genomen wordt door het drijven van een of meer ondernemingen.

Omdat er hier een duidelijk raakvlak is met de term substantiële arbeid en omwille van de eenvoud wordt in dit wetsvoorstel de ureneis gesteld op 1225 werkuren per jaar, voor zowel werknemers als zelfstandigen.

De eis van 42 jaren sluit aan bij het 42-deelnemingsjarenpensioen dat ontstaat door de aanpassing van het Witteveenkader. Wanneer men 42 jaren heeft gewerkt, zal men in de meeste gevallen een substantieel aanvullend pensioen opgebouwd hebben. Er is dan waarschijnlijk voldoende aanvullend pensioen opgebouwd om bij het eerder ingaan van het AOW-pensioen niet onder het sociaal minimum uit te komen.

Naast de 42-jareneis en de 1225-ureneis is het voor de vraag of een bepaald jaar meetelt voor het arbeidsverleden noodzakelijk dat men in dat jaar minimaal het wettelijk minimumloon (WML) heeft verdiend. De regering vindt dat de mogelijkheid van het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen alleen open moet staan voor mensen die door lang te werken financieel bijgedragen hebben aan het stelsel van sociale voorzieningen.

2.2. Arbeidsverledenregistratie werknemers en zelfstandigen

Of men substantiële arbeid heeft verricht, zal moeten blijken uit een arbeidsverledenregistratie. Omdat op dit moment een dergelijke arbeidsverledenregistratie ontbreekt en een nieuwe arbeidsverledenregistratie nog moet worden opgebouwd wordt overgangsrecht getroffen. Voor het opbouwen van de arbeidsverledenregistratie wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gegevens die al verzameld worden. Hierbij wordt uitgegaan van kalenderjaren.

Werknemers

Voor de vaststelling of een werknemer voldaan heeft aan de gestelde criteria zullen gegevens uit de polisadministratie van het Uitvoeringsorgaan werknemersverzekeringen (UWV) gebruikt worden. Deze polisadministratie registreert 'verloonde uren' op jaarbasis. De 'verloonde uren' die voor werknemers worden geregistreerd in de polisadministratie zijn bij vaste contracten de overeengekomen uren (contracturen) en bij flexibele contracten het gemiddeld aantal werkuren, mits de beloning ook gebaseerd is op dat gemiddelde. Wanneer de beloning is gebaseerd op feitelijk gewerkte uren, dan zijn de verloonde uren de daadwerkelijk gewerkte verloonde uren. Bij uurloners (veelal met een nul-urencontract, minimum-urencontract of flexibel contract) gaat het om de werkelijk gewerkte en verloonde uren. Uitbetaalde overwerkuren (mits niet gecompenseerd in tijd) en uren in verband met verlof, ziekte en werkonderbrekingen tellen eveneens mee als gewerkte uren, onbetaald verlof en ADV-uren niet. Uit de polisadministratie kan ook afgeleid worden of men gedurende een jaar meer heeft verdiend dan het wettelijk minimumloon. Er is een groep werknemers van wie het arbeidsverleden niet aan de polisadministratie kan worden getoetst (bijvoorbeeld mensen die stukloon

ontvangen). Voor die mensen kiest de regering ervoor de bewijslast voor de eis van het verrichten van 42 jaren substantiële arbeid bij de aanvrager te leggen. De aanvrager moet dit dan zelf aantonen, bijvoorbeeld aan de hand van belastingopgaven.

Vormen van verlof die samenhangen met de werksituatie tellen mee als gewerkte uren. Dit wordt nader vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur (amvb). Het betreft in ieder geval zwangerschaps-, levensloop- en ouderschapsverlof.

Zelfstandigen

Voor de 1225-urentoets bij het arbeidsverleden kan gebruik gemaakt worden van het urencriterium bij de zelfstandigenaftrek. Voordeel hiervan is, dat de gegevens door de belastingplichtige slechts eenmaal hoeven te worden aangeleverd. Wanneer een belastingplichtige voldoet aan het urencriterium voor de zelfstandigenaftrek, wordt ook voldaan aan de ureneis voor het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen. Voor zelfstandigen die niet kwalificeren als IB-ondernemer (resultaatgenieter) zijn geen gegevens voorhanden van het aantal uren dat deze groep mensen werkt. De regering kiest ervoor de bewijslast voor de eis van het verrichten van 42 jaren substantiële arbeid voor deze gevallen bij de aanvrager neer te leggen. De aanvrager moet dit dan zelf aantonen, bijvoorbeeld aan de hand van belastingopgaven.

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) is de uitvoerder van het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen. De SVB zal daarbij een toets op arbeidsverleden van zelfstandigen moeten doen. Hiertoe zal een registratie van het arbeidsverleden van zelfstandigen worden bijgehouden. De Belastingdienst kan jaarlijks gegevens over zelfstandigen (al dan niet met zelfstandigenaftrek) leveren. Dat kan zijn het burgerservicenummer (BSN) van degene die winst uit onderneming geniet dan wel de combinatie van BSN, winst uit onderneming en/of zelfstandigenaftrek of andere gegevens die noodzakelijk blijken te zijn voor het vullen van een arbeidsverledenregistratie.

Samenloop en arbeidsverleden in het buitenland

Het kan zo zijn dat men gedurende een jaar van zelfstandige werknemer wordt of als werknemer zelfstandige gaat worden. Om voor dat jaar te kunnen bepalen of er substantiële arbeid is verricht moeten samenloopregels worden vastgesteld. Deze regels zullen in een amvb worden vastgelegd.

Het arbeidsverleden hoeft zich niet tot Nederland te beperken. In principe kan ook het arbeidsverleden in andere landen worden meegeteld voor de arbeidsverledeneis. De bewijslast voor deze gewerkte jaren in het buitenland ligt bij de aanvrager. Vanwege de behoefte controles uit te kunnen voeren op de juistheid van de verstrekte gegevens wordt voorgesteld het aantal landen van waaruit het arbeidsverleden mee kan tellen te beperken tot de EU/EER-landen en landen, waarmee een bilateraal verdrag bestaat in het kader van de handhaving of een sociaalzekerheidsverdrag. Waar nodig zullen bilaterale verdragen hierop moeten worden aangepast.

Opbouw en beheer registratie

Beoogd is de arbeidsverledenregistratie met ingang van dit wetsvoorstel op te bouwen. Het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen (UWV) en de

Belastingdienst zijn de (authentieke) bronnen voor gegevens over het arbeidsverleden en hebben bestaande gegevens die teruggaan tot 2005. Wanneer gestart wordt met de verdere opbouw van de arbeidsverledenregistratie leidt dit er toe dat in 2020 een registratie beschikbaar is met gegevens over het arbeidsverleden die 15 jaar teruggen. In 2020 geldt dan dat iemand zijn AOW-pensioen eerder dan de voor hem geldende AOW-gerechtigde leeftijd mag laten ingaan als er onafgebroken ten minste 15 jaar daaraan voorafgaand substantieel is gewerkt. Deze arbeidsverledeneis wordt jaarlijks verhoogd. Vanaf 2049 geldt dan de eis dat de aanvrager 42 jaar substantiële arbeid verricht moet hebben. Dat hoeft niet onafgebroken te zijn, maar deze arbeid dient wel tussen de leeftijd van 18 en 64 jaar te zijn verricht. Bovendien moet in ieder geval de laatste vijf jaar vóór het laten ingaan van de AOW onafgebroken zijn gewerkt.

De arbeidsverledenregistratie wordt gevuld met actuele gegevens. Omdat er zowel gegevens van het UWV en gegevens van de Belastingdienst gebruikt zullen worden, en deze gegevens bij samenloopgevallen ook gecombineerd moeten worden, is het noodzakelijk één organisatie verantwoordelijk te maken voor het beheren van de arbeidsverledenregistratie. Aangezien de SVB voor de vaststelling van het recht op het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen verantwoordelijk is, en het arbeidsverleden hierbij de bepalende factor is, is het een mogelijkheid de SVB op te dragen de arbeidsverledenregistratie te beheren. De SVB is op dit moment bezig met het opbouwen van de volledige volksverzekerenadministratie. Deze administratie bevat actuele gegevens voor wat betreft de verzekeringsstatus: hoeveel jaren is men verzekerd geweest voor de volksverzekeringen tot op dat moment. Een actueel inzicht in welke jaren meetellen voor de arbeidsverledeneis zou hierbij goed passen.

Ingroeipad arbeidsverledeneis

Om de overgang in 2020 van de eis van 15 jaar substantiële arbeid naar de eis van 42 jaren substantiële arbeid in de leeftijd 18-64 jaar in 2049 geleidelijk te laten verlopen, is een ingroeipad gekozen. In onderstaande tabel is dit ingroeipad weergegeven.

Tabel 1 : ingroeipad arbeidsverledeneis

2020: 15 jaar gewerkt uit 15 jaar
2021: 15 jaar gewerkt uit 16 jaar – 2040: 34 jaar gewerkt uit 35 jaar; waarvan de laatste 5 jaar onafgebroken.
2041: 34 jaar gewerkt uit 36 jaar – 2048: 41 jaar gewerkt uit 43 jaar; waarvan de laatste 5 jaar onafgebroken.
vanaf 2049: 42 jaar gewerkt; waarvan de laatste 5 jaar onafgebroken.

2.3. Voldoende structureel inkomen

Het is niet de bedoeling dat het vrijwillig naar voren halen van het AOW-pensioen leidt tot een beroep op de WWB. Daarom stelt dit wetsvoorstel een minimumeis aan het structurele inkomen in verband met arbeid, waarover men kan beschikken op het moment dat het AOW-pensioen eerder ingaat (65 of 66 jaar). Het structurele inkomen wordt gevormd door het eerder ingaande AOW-pensioen, aanvullend pensioen en structurele uitkeringen die worden verkregen uit individuele pensioenvoorzieningen zoals lijfrentes. Het totale structurele inkomen moet voor een alleenstaande hoger zijn dan 70% van het wettelijk minimumloon (inclusief vakantiebijslag) plus een marge. Dit percentage is gebaseerd op de alleenstaandenorm die geldt in de AOW. De marge boven op bijstandsniveau na pensionering bedraagt maximaal 4 %-punt om te voorkomen dat, bijvoorbeeld door een uitblijvende indexatie dan wel afstempeling van het aanvullend pensioen, men meteen een beroep zou moeten doen op een aanvulling vanuit de bijstand. Dit percentage is gebaseerd op de huidige situatie en zal te zijner tijd bij invoering moeten worden afgestemd op de dan geldende omstandigheden. Omdat de mogelijkheid bestaat dat gehuwden door het overlijden van één van de partners alleenstaande worden, zal ook voor de individuele gehuwden de eis van meer dan 70 % van het wettelijk minimumloon gelden (plus de genoemde marge).

2.4. Actuariële korting van het AOW-pensioen

Een eerdere ingangsdatum van het AOW-pensioen leidt tot een actuariële korting op het AOW-pensioen over de gehele uitkeringsperiode. Iedereen heeft hierdoor – ook diegenen die het AOW-pensioen eerder laten ingaan – in beginsel aanspraak op (cumulatief) eenzelfde bedrag aan AOW-pensioen, als waarop bij 67 jaar recht zou bestaan. De actuariële korting wordt toegepast op het bruto AOW-pensioen en corrigeert voor de extra uitkeringsjaren tot aan 67 jaar en het rentevoordeel vanwege het eerder ontvangen van het AOW-pensioen. Bij de aanvraag van het AOW-pensioen wordt uitgegaan van een opbouwperiode tussen 17 en 67 jaar. Er wordt gelet op de actuariële korting evenwel geen korting in verband met niet opgebouwde jaren op het AOW-pensioen toegepast. Het gaat hier om de jaren gelegen na het moment dat het AOW-pensioen eerder ingaat.

Ook pensioenfondsen kunnen hun deelnemers de mogelijkheid geven om het (aanvullend) pensioen eerder te laten ingaan. De actuariële korting die zij daarvoor rekenen is afhankelijk van hun inschatting van het vermogensrendement dat zij zullen behalen en de opbouw van hun deelnemersbestand. De regering wil met het actuariële kortingspercentage zoveel mogelijk aansluiten bij de percentages die pensioenfondsen aanbieden, met dien verstande dat het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen in beginsel niet (veel) onaantrekkelijker mag zijn dan het eerder laten ingaan van het aanvullend pensioen. Het ligt dan ook voor de hand om aan te sluiten bij een pensioenfonds (of een groep pensioenfondsen) die een relatief lage actuariële korting rekenen. De verwachting is op dit moment dat de actuariële korting bij het twee jaar eerder laten ingaan van het AOW-pensioen 13,4% zal bedragen.

Het actuariële kortingspercentage zal jaarlijks worden bepaald. De methode volgens welke het percentage wordt bepaald wordt vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur.

De AOW-tegemoetkoming gaat niet eerder in dan bij het bereiken van de leeftijd van 67 jaar. Het actuariële kortingspercentage is dan ook niet op de tegemoetkoming van toepassing.

2.5. Verzoek tot eerder laten ingaan AOW-pensioen

Besluit iemand zijn AOW-pensioen naar voren te halen, dan moet hij daartoe een verzoek indienen bij de SVB. Diegene zal dan aangeven of hij op 65-jarige leeftijd of op 66-jarige leeftijd het AOW-pensioen wil laten ingaan. Dit verzoek zal op zijn vroegst 6 maanden, maar uiterlijk 2 maanden, voorafgaand aan het bereiken van de 65 of 66 jaar aan de SVB kenbaar moeten zijn gemaakt. De keuze om het AOW-pensioen eerder in te laten gaan, kan slechts eenmaal worden gemaakt. De SVB zal vervolgens toetsen of de aanvrager voldoet aan de gestelde voorwaarden.

2.6. Aanvullende arbeidskorting

Om het voor lagere inkomens makkelijker te maken het AOW-pensioen eerder dan 67 jaar te laten ingaan introduceert de regering een aanvullende inkomensafhankelijke arbeidskorting voor mensen tussen 62 en 64 jaar. De extra arbeidskorting versterkt bovendien de arbeidsmarktpositie van mensen met lagere inkomens. Het gaat om invulling van bedragen die over zeven jaar aan de orde zijn. De aanvullende inkomensafhankelijke arbeidskorting komt in de huidige situatie ten minste op een maximum van € 400 uit voor mensen met een inkomen rond het minimumloon en bouwt af vanaf 150% WML. Dit kan later bij concrete berekeningen hoger uitkomen.

3. Commentaren t.a.v. het wetsvoorstel

De reactie op de commentaren van SVB, IWI en Actal zal te zijner tijd worden toegevoegd.

4. Financiële gevolgen

De mogelijkheid om het AOW-pensioen, onder voorwaarden, vanaf 65 of 66 jaar te laten ingaan is onderdeel van een pakket flankerende maatregelen ter ondersteuning van de verhoging van de AOW-leeftijd. Deze maatregelen zien op de positie van mensen die lang hebben gewerkt, de positie van mensen in een zwaar beroep en de arbeidsmarktpositie van ouderen. Het financiële effect van de maatregelen wordt uitgedrukt in termen van houdbaarheid. Dat wil zeggen dat alle toekomstige gevolgen van de maatregelen voor de overheidsfinanciën worden meegenomen. Hierbij wordt gerekend met een discontovoet, zodat eerdere jaren zwaarder tellen.

De verhoging van de AOW-leeftijd in twee stappen naar 67 jaar en de aanpassing van het Witteveenkader zijn geregeld in het wetsvoorstel verhoging AOW-leeftijd en leiden tot een vermindering van het houdbaarheidstekort met 0,7% BBP. Uitgangspunt bij het uitwerken van het pakket flankerende maatregelen is geweest dat deze houdbaarheidswinst behouden blijft. Daarvoor is van belang dat het zogenaamde normeffect intact blijft (67 wordt de nieuwe sociale norm voor pensionering), dat de (uitkerings)lasten voor de overheid niet substantieel toenemen en dat het pakket geen negatief participatie-effect heeft.

Het pakket flankerende maatregelen bevat zowel elementen met een positief effect als elementen met een negatief effect op de houdbaarheidswinst. De mogelijkheid om het AOW-pensioen op 65 of 66 jaar te laten ingaan heeft in beginsel een negatief effect, omdat het de participatie verlaagt en het normeffect minder sterk wordt. Doordat de mogelijkheid tot het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen alleen wordt geboden aan mensen die 42 jaren substantiële arbeid hebben verricht én die over voldoende aanvullende inkomsten beschikken, is dit negatieve effect relatief beperkt. Bovendien kunnen mensen tijdens hun loopbaan worden verleid om meer jaren te werken, zodat ze van het eerder laten ingaan van de AOW gebruik kunnen maken (positief participatie-effect). De aanvullende inkomensafhankelijke arbeidskorting zal ca. € 35 miljoen per jaar kosten. Daar staat tegenover dat deze arbeidskorting een positief effect op de arbeidsparticipatie heeft. Dit leidt tot inverdieneffecten, waardoor de netto kosten lager zullen uitvallen. Naar verwachting zal de arbeidskorting dan ook geen noemenswaardig houdbaarheidseffect hebben.

De regering verwacht dat het gehele pakket flankerende maatregelen per saldo geen noemenswaardig houdbaarheidseffect heeft, en zal het CPB vragen dit te toetsen. De gevolgen van dit wetsvoorstel voor de administratieve lasten zijn nog niet berekend.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I (Wijziging van de AOW)

Onderdeel A (artikel 13)

Het nieuwe vierde lid van artikel 13 regelt dat geen korting wordt toegepast op het ouderdomspensioen voor de jaren gelegen na het moment dat het ouderdomspensioen eerder ingaat tot het moment van de pensioengerechtigde leeftijd. Dat betekent dus een fictieve doortelling van verzekeringsjaren, waarna op grond van artikel 13b korting plaatsvindt op het ouderdomspensioen.

Onderdeel B (artikel 13b)

In artikel 13b wordt geregeld dat indien het ouderdomspensioen op verzoek van de belanghebbende één of twee jaar eerder ingaat, op het bruto-ouderdomspensioen een actuariële korting wordt toegepast. Er wordt hier bedoeld op het bruto-ouderdomspensioen, zoals vastgesteld op grond van de artikelen 9, 9a en 13, eerste lid. De korting wordt toegepast op het aan de belanghebbende op de voor hem geldende pensioengerechtigde leeftijd toe te kennen ouderdomspensioen. De verlaging strekt tot compensatie van de kosten van het één of twee jaar eerder laten ingaan van het ouderdomspensioen en corrigeert voor de extra uitkeringsjaren tot 67 jaar en het rentevoordeel over de eerdere uitkering van het ouderdomspensioen.

Nadat de belanghebbende tijdig een verzoek heeft ingediend om het ouderdomspensioen één of twee jaar eerder te laten ingaan (artikel 16a, eerste lid) wordt (de hoogte van) het recht op ouderdomspensioen van verzoeker op de voor hem geldende pensioengerechtigde leeftijd vastgesteld. Op het aldus toegekende ouderdomspensioen wordt de actuariële korting toegepast. Deze korting wordt uitgedrukt in een percentage van het ouderdomspensioen. Bij

algemene maatregel van bestuur zal worden vastgesteld volgens welke methodiek de actuariële korting moet worden bepaald. De procentuele korting zal jaarlijks door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden vastgesteld.

Op het moment dat de pensioengerechtigde kan kiezen voor het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen, is het kortingspercentage vastgesteld. Iedereen die 65 of 66 jaar wordt kan op deze manier precies door de SVB worden geïnformeerd over het kortingspercentage dat voor hem of haar zal gaan gelden bij het eerder laten ingaan van het AOW-pensioen.

Onderdeel C

(artikel 16a)

In artikel 16 AOW is de algemene regel opgenomen dat het ouderdomspensioen ingaat op de eerste dag van de maand waarin aan de voorwaarden voor het recht op ouderdomspensioen wordt voldaan. Volgens artikel 7 AOW juncto het voorgestelde artikel 64a AOW is dat de maand waarin de belanghebbende de voor hem geldende pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Afhankelijk van het jaar waarin de leeftijd van 65 jaar wordt bereikt is de pensioengerechtigde leeftijd 65, 66 of 67 jaar. In artikel 16a wordt geregeld dat de belanghebbende de SVB kan verzoeken om het ouderdomspensioen, in afwijking van deze algemene regel, niet op de voor hem geldende pensioengerechtigde leeftijd (66 of 67 jaar) maar één of twee jaar eerder (65 of 66 jaar) te laten ingaan. Belanghebbende in de zin van dit artikel kan dus alleen de pensioengerechtigde zijn met een pensioenleeftijd van 66 of 67 jaar. Dit impliceert dat alleen degenen die na 1 januari 2020 de leeftijd van 65 jaar bereiken op dit artikel een beroep kunnen doen. Artikel 16a biedt een mogelijkheid waarvan belanghebbenden die aan de gestelde voorwaarden voldoen op basis van vrijwilligheid gebruik kunnen maken. Wanneer er voor gekozen wordt om in afwijking van de algemene regel het ouderdomspensioen op een eerder tijdstip te laten ingaan dan is artikel 16 AOW op dat ouderdomspensioen niet meer van toepassing en geldt de specifieke regeling van artikel 16a AOW.

Een verzoek om het ouderdomspensioen één of twee jaar eerder te laten ingaan moet uiterlijk twee maanden voor de beoogde ingangsdatum van het ouderdomspensioen worden gedaan en niet eerder dan zes maanden voor de bedoelde ingangsdatum. Dit betekent dat bij voorbeeld een pensioengerechtigde met een AOW-leeftijd van 66 het verzoek uiterlijk twee maanden voor het bereiken van zijn 65ste verjaardag moet indienen. Het indienen van een verzoek met terugwerkende kracht, dus nadat de pensioengerechtigde de leeftijd van 65 of 66 heeft bereikt is niet mogelijk.

Een verzoek om het ouderdomspensioen eerder te laten ingaan, wordt alleen ingewilligd als de verzoeker aan een tweetal voorwaarden voldoet:

- a. hij moet gedurende tenminste 42 jaren werkzaam zijn geweest, waarvan in ieder geval de laatste 5 jaren onafgebroken tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar;
- b. hij moet kunnen aantonen dat hij vanaf de eerdere ingangsdatum van het ouderdomspensioen structureel een netto inkomen, met inbegrip van het eerder ingaande ouderdomspensioen, heeft dat hoger is dan 74% van het netto minimumloon per maand.

In de omschrijving van deze voorwaarden wordt in het midden gelaten of verzoeker als werknemer of als zelfstandige werkzaam is geweest. Zowel een pensioengerechtigde die als werknemer werkzaam is geweest, als een pensioengerechtigde die als zelfstandige heeft gewerkt, kan dus een verzoek indienen.

Een verzoeker wordt geacht werkzaam te zijn geweest indien hij kan aantonen per kalenderjaar:

- a. ten minste 1225 uren loon als bedoeld in hoofdstuk 3 van de Wet financiering sociale verzekeringen te hebben ontvangen, dan wel,
- b. anders dan in loondienst ten minste 1225 uren werkzaamheden te hebben verricht, dan wel,
- c. een combinatie van uren als bedoeld onder a en b te hebben gewerkt, gedurende ten minste 1225 uren,

Bovendien dient hij te kunnen aantonen dat hij per kalenderjaar een inkomen heeft genoten van ten minste twaalf maal het bruto minimumloon per maand.

Het criterium van 1225 gewerkte uren per jaar is ontleend aan het uren criterium voor de zelfstandigenaftrek (artikelen 3.6 en 3.76 Wet inkomstenbelasting 2001) en benadert de eis van drie dagen werken per week (3 x 8 x 52). Met de keuze voor dit uren criterium wordt bereikt dat ook degenen die in het kader van de Wet IB 2001 als zelfstandigen worden beschouwd en zelfstandigenaftrek genieten, gebruik kunnen maken van de mogelijkheid hun ouderdomspensioen eerder te laten ingaan.

Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de verzoeker aan het derde lid voldoet ook indien hij gedurende bepaalde perioden een inkomen uit arbeid heeft genoten van minder dan twaalf maal het bruto-minimumloon per maand en in andere jaren meer verdient dan het bruto-minimumloon.

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden vastgesteld met betrekking tot deze voorwaarden. In deze amvb zal in ieder geval worden geregeld dat tijdvakken waarin in het kader van de arbeidsovereenkomst verlof is genoten als gewerkte tijdvakken zullen worden aangemerkt. Het gaat hier onder meer om zwangerschapsverlof, levensloopverlof en ouderschapsverlof. Perioden van arbeidsongeschiktheid zullen niet worden aangemerkt als werkperioden.

Uitgangspunt zal zijn dat de persoon die een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, doet zelf moet aantonen dat hij of zij 42 jaar heeft gewerkt. De SVB zal na ontvangst van een aanvraag, met een verzoek om het ouderdomspensioen eerder te laten ingaan, moeten toetsen of aan de gestelde voorwaarden is voldaan. De SVB zal daarbij gebruik kunnen maken van de polisadministratie van het UWV en de registratie van de zelfstandigenaftrek van de Belastingdienst. Voor personen waarvan het arbeidsverleden niet aan de polisadministratie van het UWV en de registratie van de belastingdienst kan worden getoetst, geldt dat zij zelf moeten aantonen dat zij aan de gestelde voorwaarden voldoen, bijvoorbeeld door het overleggen van arbeidscontracten.

(artikel 16b)

In het voorgestelde artikel 16b is geregeld dat een verzoeker die vanaf de beoogde ingangsdatum van het ouderdomspensioen tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd recht heeft op een arbeidskorting als bedoeld in

artikel 8.11 Wet inkomstenbelasting 2001 geen verzoek kan doen om het ouderdomspensioen een of twee jaar eerder te laten ingaan. De mogelijkheid om het ouderdomspensioen eerder te laten ingaan is voorbehouden aan personen die lang en substantieel hebben gewerkt om hen in de gelegenheid te stellen om eerder dan de pensioengerechtigde leeftijd te stoppen met werken. Deze mogelijkheid waarvan op basis van vrijwilligheid gebruik kan worden gemaakt is niet bestemd voor personen die tot aan de voor hen geldende pensioengerechtigde leeftijd willen doorwerken en in verband met deze arbeid recht hebben op de bedoelde arbeidskorting. Voor die gevallen waarin de pensioengerechtigde met ingang van de eerdere ingangsdatum van het ouderdomspensioen weliswaar is gestopt met werken maar nadien toch weer arbeid is gaan verrichten is geregeld dat de genoten arbeidskorting in het daarop volgende jaar in maandelijks delen alsnog wordt verrekend met het ouderdomspensioen.

Onderdeel D (artikel 18)

Op grond van artikel 18, eerste lid, dient na het overlijden van degene aan wie ouderdomspensioen is toegekend met ingang van de dag na het overlijden, ouderdomspensioen in de vorm van een overlijdensuitkering te worden uitbetaald. In het tweede lid van artikel 18 is bepaald dat de overlijdensuitkering gelijk is aan het bedrag van het ouderdomspensioen over één maand, berekend naar de hoogte van het ouderdomspensioen in de maand van overlijden van degene aan wie ouderdomspensioen is toegekend. Als degene die is overleden een ouderdomspensioen is toegekend waarop op grond van artikel 13b een actuariële korting is toegepast, dan dient de overlijdensuitkering te worden berekend naar de hoogte van dit gekorte ouderdomspensioen. Voor de duidelijkheid wordt aan artikel 18 een nieuw zevende lid toegevoegd, waarin is aangegeven dat de actuariële korting, bedoeld in artikel 13b, eerste lid, ook op de overlijdensuitkering dient te worden toegepast.

Onderdeel E (artikel 32)

Op grond van artikel 28 AOW heeft de pensioengerechtigde die over een maand recht heeft op ouderdomspensioen over die maand tevens recht op vakantie-uitkering. Een verzoek op grond van artikel 16a om het ouderdomspensioen op een eerder tijdstip te laten ingaan heeft mede betrekking op deze vakantie-uitkering. Daarom dient de in artikel 13b bedoelde actuariële korting ook te worden toegepast op de vakantie-uitkering. Dit kan worden bereikt door de artikelen 13b en 16a op te nemen in de opsomming van artikelen in artikel 32 AOW. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om uit die opsomming het al enige tijd geleden vervallen artikel 25 te schrappen.

Onderdeel F (artikel 33b)

Aan artikel 33b wordt een nieuw zevende lid toegevoegd, ten einde te regelen dat de persoon wiens ouderdomspensioen op grond van een verzoek als bedoeld in artikel 16a, eerste lid, één, respectievelijk twee jaar eerder ingaat tot de voor hem geldende pensioengerechtigde leeftijd geen recht heeft op een tegemoetkoming. Hiervoor is gekozen omdat personen die hun aanvullend ouderdomspensioen eerder laten ingaan ook pas op de pensioengerechtigde leeftijd recht op de tegemoetkoming krijgen. Dit betekent bijvoorbeeld dat degene die in 2023 65 jaar wordt en die dus een pensioengerechtigde leeftijd van 66 jaar heeft, zijn ouderdomspensioen, mits is voldaan de in artikel 16a, tweede lid, gestelde voorwaarden, een jaar eerder – dus met 65 jaar - kan laten

ingaan maar pas recht op een tegemoetkoming krijgt met ingang van de eerste van de maand waarin hij 66 jaar wordt.

Onderdeel G (artikel 51)

Omdat als gevolg van dit wetsvoorstel niet alleen een aanvraag om een pensioenuitkering kan worden gedaan maar ook een verzoek om het ouderdomspensioen een of twee jaar eerder te laten ingaan, wordt ook artikel 51 daaraan aangepast.

Onderdeel H (artikel 64c)

De polisadministratie van het UWV gaat niet verder terug dan tot 2005, wat betekent dat er geen arbeidsverledenregistratie bestaat voor de jaren 2004 en eerder. Het zelfde geldt voor de registratie door de belastingdienst van het aantal door zelfstandigen gewerkte uren ten behoeve van de zelfstandigenaftrek. Daarom is het niet mogelijk om met ingang van 2020 al de arbeidsverledeneis van 42 gewerkte jaren, bedoeld in artikel 16a, tweede lid, onder a, te hanteren. Het voorgestelde artikel 64c voorziet daarom in een overgangsregeling. Deze regeling houdt in dat in 2020 tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar 15 jaren onafgebroken moet zijn gewerkt. In de periode 2021 tot en met 2024 moet vanaf 2005 tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar alle jaren zijn gewerkt minus één jaar, waarvan de laatste vijf jaren onafgebroken tot aan de maand waarin de leeftijd van 65 of 66 jaar wordt bereikt. In de periode 2025 tot en met 2040 moet vanaf 2005 tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar alle jaren zijn gewerkt minus één jaar waarvan de laatste vijf jaar onafgebroken tot aan de maand waarin de leeftijd van 65 of 66 jaar wordt bereikt. In de periode van 2041 tot en met 2048 moet vanaf 2005 tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar alle jaren zijn gewerkt minus twee jaren, waarvan de laatste vijf jaren onafgebroken tot aan de maand van het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar. Voor degenen die in 2049 en daarna 65 of 66 jaar worden, geldt een arbeidsverledeneis van 42 gewerkte jaren, waarvan de laatste 5 jaren onafgebroken tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 of 66 jaar.

Artikelen II, III en IV (Wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964)

De wijzigingen in de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) en de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet lb 1964) strekken er toe in die wetten met ingang van 1 januari 2017 een aanvullende arbeidskorting te introduceren voor belastingplichtigen van 62 tot en met 64 jaar. Met deze arbeidskorting wordt beoogd het doorwerken tot aan de datum waarop gebruik kan worden gemaakt van de mogelijkheid om het ouderdomspensioen eerder te laten ingaan (65 jaar) te stimuleren. Omdat de mogelijkheid het ouderdomspensioen eerder te laten ingaan pas ontstaat met ingang van 1 januari 2020 voor personen die in 2020 de leeftijd van 65 jaar bereiken, kan deze arbeidskorting eerst worden toegepast met ingang van 1 januari 2017.

Alleen belastingplichtigen die een arbeidsinkomen hebben van meer dan € 8859 of die in aanmerking komen voor de zelfstandigenaftrek kunnen recht doen gelden op deze aanvullende arbeidskorting.

De artikelen 10.1 van de Wet IB 2001 respectievelijk 22d van de Wet lb 1964 worden aangepast, zodat op de in artikel 8.13 en 22abis van die wet opgenomen bedragen jaarlijks een inflatiecorrectie wordt toegepast. Omdat de wijzigingen in

de Wet IB 2001 en de Wet Ib 1964 met dit wetsvoorstel in werking treden maar pas ingaan met ingang van 1 januari 2019 is voorzien in een overgangsbepaling die regelt dat de in de genoemde artikelen bedoelde bedragen in de jaren 2011 tot en met 2016 eveneens aan de inflatie worden aangepast.

Artikel V (Inwerkingtredingsbepaling)

Omdat dit wetsvoorstel een maatregel omvat die in samenhang met de verhoging van de AOW-leeftijd wordt genomen treedt dit wetsvoorstel na tot wet te zijn verheven in werking op het zelfde tijdstip als de Wet van **PM** tot wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964 in verband met verhoging van de leeftijd waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat (Stb. **PM**). Dit betekent dat de wijziging van de AOW, waarmee in die wet de mogelijkheid wordt opgenomen om het ouderdomspensioen op verzoek één of twee jaar eerder te laten ingaan op dat tijdstip in werking treedt. Deze inwerkingtreding betekent niet dat op dat tijdstip al van die mogelijkheid gebruik kan worden gemaakt. Pas vanaf 2020 wanneer de leeftijd waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat, voor diegenen die in dat jaar 65 worden, is verhoogd van 65 jaar naar 66 jaar, kan van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt.

Artikel VI (Citeertitel)

Gezien het belang van dit wetsvoorstel in relatie tot het wetsvoorstel tot wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964 in verband met verhoging van de leeftijd waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat en de verwachting dat deze wet in de praktijk veelvuldig zal worden aangehaald is dit wijzigingswetsvoorstel voor de duidelijkheid voorzien van een citeertitel.